

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

Potential of Experience Tourism Destinations in Chon Buri, Rayong, Chanthaburi and Trat

ณรงค์ พลธีรภัฏ*

Narong Pleerux

ปริญญานาคปฐม

Parinya Nakpathom

มหาวิทยาลัยบูรพา

Burapha University

*narong_p@buu.ac.th

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่น่าสนใจแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มาใช้ในการพัฒนาฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิต ลักษณะสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ คือ นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เจ้าของวัฒนธรรมสร้างสรรค์ขึ้นก่อให้เกิดเป็นประสบการณ์ ความประทับใจและความทรงจำที่ดี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและจัดทำแผนที่ตำแหน่งที่ตั้ง และประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยปรากฏว่ามีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ทั้งสิ้น 32 แห่ง ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี 5 แห่ง จังหวัดระยอง 9 แห่ง จังหวัดจันทบุรี 7 แห่ง และจังหวัดตราด 11 แห่ง โดยแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวมีศักยภาพสูง 22 แห่ง ศักยภาพปานกลาง 8 แห่ง และศักยภาพต่ำ 2 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงพบมากที่สุดที่จังหวัดตราด จำนวน 9 แห่ง และอยู่ในจังหวัดชลบุรี ระยอง และจันทบุรี จังหวัดละ 4 แห่ง โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนสูงสุด (54 คะแนน) ได้แก่ มหาวิทยาลัยบ้านนอก บ้านจำรุง และชุมชนบ้านน้ำเขียว ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพต่ำพบเพียง 2 แห่ง ได้แก่ ศูนย์กสิกรรมสมุนไพรรอไพร่ไทย (23 คะแนน) และชมวิว ฮอร์สไรด์ดิ้งคลับ (21 คะแนน) ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการจัดรูปแบบของกิจกรรมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ได้

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ศักยภาพ เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ

Abstract

Experience tourism is a type of tourism that integrates the concept of “Creative Economic” to develop cultural resources with lifestyle. The characteristic of experience tourism is the participation between tourists and hosts with creative cultural activities to be the co-experience, impressive, and good memorial. The objectives of the research aim to survey and create the map to present the location and evaluate the potential of experience tourism destinations in Chon Buri, Rayong, Chanthaburi, and Trat. The result shows a total of 32 experience tourism destinations located in Chon Buri 5 destinations, Rayong 9 destinations, Chanthaburi 7 destinations, and Trat 11 destinations. They are classified into 3 groups of potential; 22 tourism destinations in high potential, 8 tourism destinations in moderate potential and 2 tourism destinations in low potential. The highest potential destinations are mostly found in Trat which has 9 destinations. For Chon Buri, Rayong, and Chanthaburi; there are 4 destinations in each province. The highest score (54 scores) of experience tourism destinations are Ban Chamrung and Ban Namchiew Community, the low potential inexperience tourism destinations have 2 destinations which are Khao Khun-In Thai Herbal Agricultural Center (23 scores) and Chomview Horse Riding Club (21 scores). This result can be applied to plan the activities and develop experience tourism destinations.

Keywords : experience tourism, potential, geo-information technology

บทนำ

การท่องเที่ยวของประเทศไทยในปัจจุบันมีนโยบายที่เน้นและส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism) โดยมีเป้าหมายเพื่อก่อให้เกิดรายได้ให้กับประเทศจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยซึ่งมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2559 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเท่ากับ 15.04 ล้านคน ส่วนในปี พ.ศ. 2558 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเท่ากับ 14.23 ล้านคน เพิ่มขึ้น 0.81 ล้านคน หรือร้อยละ 5.68 (Ministry of Tourism and Sports, 2017) โดยการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจำนวนมากส่งผลต่อความยั่งยืนของการท่องเที่ยวในหลายมิติ ซึ่งหลายประเทศได้เสนอมุมมองที่สำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบมวลชนว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างขาดความระมัดระวัง (Tourism Authority of Thailand, 2013) เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นผู้บริโภคมากกว่าเข้าไปศึกษาเรียนรู้จากแหล่งท่องเที่ยว (Sinth Sarobol, 2013) อันส่งผลให้เกิดปัญหาด้านต่างๆ ตามมา ได้แก่ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในระยะยาว เช่น บุกรุกชายหาด ภูเขา และป่าไม้ เพื่อก่อสร้างที่พักและโรงแรม ร้านอาหาร และร้านค้า ทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดถูกทำลายลงและใช้หมดไปอย่างไม่คุ้มค่าก่อนเวลาอันควร (Samart Mangsang, 2014)

นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมอื่นๆ เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด และการปล้นจี้ จากปัญหาเหล่านี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจำเป็นต้องหันมามองถึงปัญหาและร่วมมือกันแก้ไข เพื่อนำไปสู่การจัดการและพัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้เกิดความยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้นจะต้องมีการจัดการให้เกิดความสมดุลของ 4 มิติ ได้แก่ มิติเจ้าบ้านหรืออุปทาน มิติผู้มาเยือนหรืออุปสงค์ มิติกลไกการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และมิติด้านคุณภาพการบริการ สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหา ได้แก่ การสร้างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่แตกต่าง ซึ่งจำเป็นต้องใช้ทักษะในการจัดการขั้นสูงเพื่อสร้างศักยภาพการแข่งขันกับประเทศต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ การท่องเที่ยวอาหารไทย และการท่องเที่ยวเรือสำราญ และอีกหนึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาที่สำคัญ คือ การรักษาฐานทรัพยากรและสร้างมูลค่า สร้างคุณค่าทางการท่องเที่ยวทางทะเล และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างจริงจัง ตลอดจนการค้นหาและสร้างอัตลักษณ์ที่เด่นชัดของทรัพยากรท่องเที่ยว การแสวงหาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวเหล่านั้นอย่างรู้คุณค่า (Therdchai Choibamroong, 2014)

ในปัจจุบันได้เกิดกระบวนการพัฒนาในรูปแบบใหม่ขึ้น (UNCTAD, 2008) รวมถึงระบบเศรษฐกิจของโลก โดยนำความรู้เข้ามาเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตและการแข่งขัน จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงประเทศจากเศรษฐกิจยุคเก่าเข้าสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ที่เรียกว่า เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) เศรษฐกิจรูปแบบนี้เป็นการเชื่อมโยงทุนของประเทศในหลายด้าน ได้แก่ ทุนธรรมชาติ ทุนกายภาพ ทุนสังคม ทุนมนุษย์ ทุนการเงิน และทุนวัฒนธรรม เป็นแนวคิดและปัจจัยผลักดันที่ใช้การสร้างสรรคงานและการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม การสั่งสมความรู้ของสังคม เทคโนโลยี และนวัตกรรมสมัยใหม่ (Office of the National Economic and Social Development Board, 2011) อีกทั้งการดำเนินธุรกิจในยุคใหม่เป็นไปในแนวทางของเศรษฐกิจฐานความรู้ มีการสร้างมูลค่าจากวัตถุดิบที่จับต้องไม่ได้ (Yuwadee Nirattrakul, 2011) เช่น ฐานทรัพยากรทางวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต ดังนั้นจึงมีการนำแนวคิดเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์มาใช้ในการดำเนินธุรกิจที่เชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่เกิดขึ้น นั่นคือการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ (Experience Tourism) ซึ่งอยู่บนฐานคิดของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) กล่าวคือ การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มนักท่องเที่ยวขนาดเล็กและผู้ดำเนินการด้านการท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ โดยคำนึงถึงแลกเปลี่ยนเรียนรู้เอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น การทดสอบรสชาติ และการสัมผัส (Davar, 2010; Karwacki, 2011) ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์นี้จะก่อให้เกิดกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความตั้งใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกับคนในชุมชนหรือเจ้าของวัฒนธรรมผ่านกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์รูปแบบต่างๆ ในอีกด้านหนึ่ง คือ มีรูปแบบการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่นำไปสู่ความยั่งยืน เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวต่างมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ การเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีจิตสำนึกในการดูแลและไม่ทำลายทรัพยากร และเก็บความประทับใจจากการเข้าร่วมกิจกรรม และนำประสบการณ์ที่ดีเหล่านั้นไปถ่ายทอดและเผยแพร่ต่อผู้อื่น

การวิจัยนี้เป็นการสำรวจและจัดทำแผนที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ที่อยู่ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ด้วยเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ จากนั้นทำการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการจัดรูปแบบของกิจกรรมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ศึกษาได้

วัตถุประสงค์

1. สำรวจและจัดทำแผนที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด
2. ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. มีการสร้างองค์ความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์โดยบูรณาการแนวคิดด้านการท่องเที่ยวร่วมกับเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ ได้ฐานข้อมูลและแผนที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ซึ่งสามารถนำเสนอให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ต่อนักท่องเที่ยวหรือบริษัทนำเที่ยวได้
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ผู้ประกอบการ และชุมชน สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนการจัดการและพัฒนากิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวได้
3. เป็นการท่องเที่ยวทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการการมีส่วนร่วมกับชุมชน โดยนักท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ไปใช้ในการตัดสินใจและวางแผนการท่องเที่ยว
4. เนื่องจากผู้จัดการหรือผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์เป็นคนในชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของวัฒนธรรม ดังนั้นรายได้ที่เกิดขึ้นทั้งค่าธรรมเนียมการเข้าร่วมกิจกรรม ค่าที่พัก ค่าอาหาร ซึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จากการท่องเที่ยวจะตกอยู่กับคนในชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาครอบคลุมจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย โดยแต่ละจังหวัดมีรายละเอียดดังนี้

1.1 จังหวัดชลบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ 92 ตำบล และ 687 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งสิ้น 4,363 ตารางกิโลเมตรหรือ 2,726,875 ไร่

1.2 จังหวัดระยอง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ 54 ตำบล และ 440 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งสิ้น 3,552 ตารางกิโลเมตรหรือ 2,220,000 ไร่

1.3 จังหวัดจันทบุรี แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 76 ตำบล และ 690 หมู่บ้าน มีพื้นที่ 6,338 ตารางกิโลเมตรหรือ 3,961,250 ไร่

1.4 จังหวัดตราด แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ 38 ตำบล และ 251 หมู่บ้าน มีพื้นที่ 2,819 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,761,875 ไร่

2. เครื่องมือ

2.1 แบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ สร้างขึ้นโดยปรับจากแบบประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แบบประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน (Narong Pleerux, 2014) และแบบประเมินความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Narong Pleerux et al., 2016) ในการสร้างแบบประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ได้ใช้เกณฑ์และองค์ประกอบในการจำแนกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ของ Davar (2010) ซึ่งหลักการสำคัญของการท่องเที่ยวรูปแบบนี้คือ นักท่องเที่ยวต้องได้รับประสบการณ์เชิงบวกจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แหล่งท่องเที่ยวหรือเจ้าของวัฒนธรรมจัดขึ้นก่อให้เกิดความทรงจำและความประทับใจ และนำไปเผยแพร่บอกต่อกับผู้อื่น

แบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 คือ ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ส่วนที่ 2 คือ ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ และส่วนที่ 3 คือ ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน

การประเมินศักยภาพนี้มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 61 คะแนน จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่ 1 ศักยภาพสูง มีคะแนนมากกว่า 41 คะแนน กลุ่มที่ 2 ศักยภาพปานกลาง มีคะแนนระหว่าง 21-40 คะแนน และกลุ่มที่ 3 ศักยภาพต่ำ มีคะแนนตั้งแต่ 20 คะแนนลงมา

2.2 เครื่อง GPS ใช้สำหรับเก็บค่าพิกัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในการสำรวจภาคสนาม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การกำหนดเกณฑ์ในการจำแนกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

การกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์โดยการทบทวนหลักการทฤษฎี บทความ งานวิจัย และหนังสือที่กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ โดยรวบรวมเกณฑ์และองค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้ในการจำแนกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ (Davar, 2010) มีดังนี้

- 1) นำเสนอวิถีชีวิต วัฒนธรรมท้องถิ่น มรดกที่มีชีวิต เรื่องราวและศิลปะ
- 2) นักท่องเที่ยวต้องได้รับประสบการณ์เชิงบวกจากการเข้าร่วมกิจกรรม และเกิดเป็นความทรงจำที่ดี
- 3) เกิดความร่วมมือระหว่างคนในชุมชนเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์หรือกิจกรรมเชิงประสบการณ์ขึ้นเพื่อเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว
- 4) นักท่องเที่ยวได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น การทดสอบรสชาติ และการสัมผัส จากการเข้าร่วมกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว
- 5) ควรจัดกลุ่มนักท่องเที่ยวให้มีขนาดเล็ก เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่เข้าร่วมอย่างเต็มที่
- 6) ผู้นำเที่ยวต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมเป็นอย่างดี และสามารถถ่ายทอดเรื่องราวผ่านกิจกรรมหรือเรื่องเล่าได้

7) กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องมีความง่ายและความปลอดภัย และภายในแหล่งท่องเที่ยวควรมีกิจกรรม 1-2 กิจกรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมและเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่

8) การจัดและพัฒนากิจกรรมควรคำนึงถึงความแปลกใหม่และความตื่นเต้นที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ

3.2 การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

การพิจารณาและจำแนกแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ศึกษาโดยใช้เกณฑ์การจำแนกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ที่ได้จากข้อ 3.1 และทำการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ที่อยู่ในเกณฑ์ดังกล่าว เมื่อทำการจำแนกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์เสร็จเรียบร้อยแล้วจึงทำการสำรวจและเก็บข้อมูลภาคสนามในลำดับต่อไป

3.3 การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ภาคสนาม

สำรวจและบันทึกพิกัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์โดยใช้เครื่อง GPS รวมถึงบันทึกข้อมูลทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว จากนั้นทำการแก้ไขและสร้างข้อมูลเชิงคุณลักษณะ (Attribute Data) ได้แก่ ชื่อและที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว โดยจัดเก็บให้อยู่ในรูปแบบของฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ (Spatial Database) และจัดทำแผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้จากการสำรวจภาคสนาม นอกจากการเก็บค่าพิกัดแหล่งท่องเที่ยว ยังมีการเก็บและรวบรวมข้อมูลกิจกรรมที่มีอยู่แล้วในแหล่งท่องเที่ยว โดยการสัมภาษณ์ผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยว ผู้นำชุมชนและคนในชุมชน และประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์แต่ละแห่งไปพร้อมกันด้วย

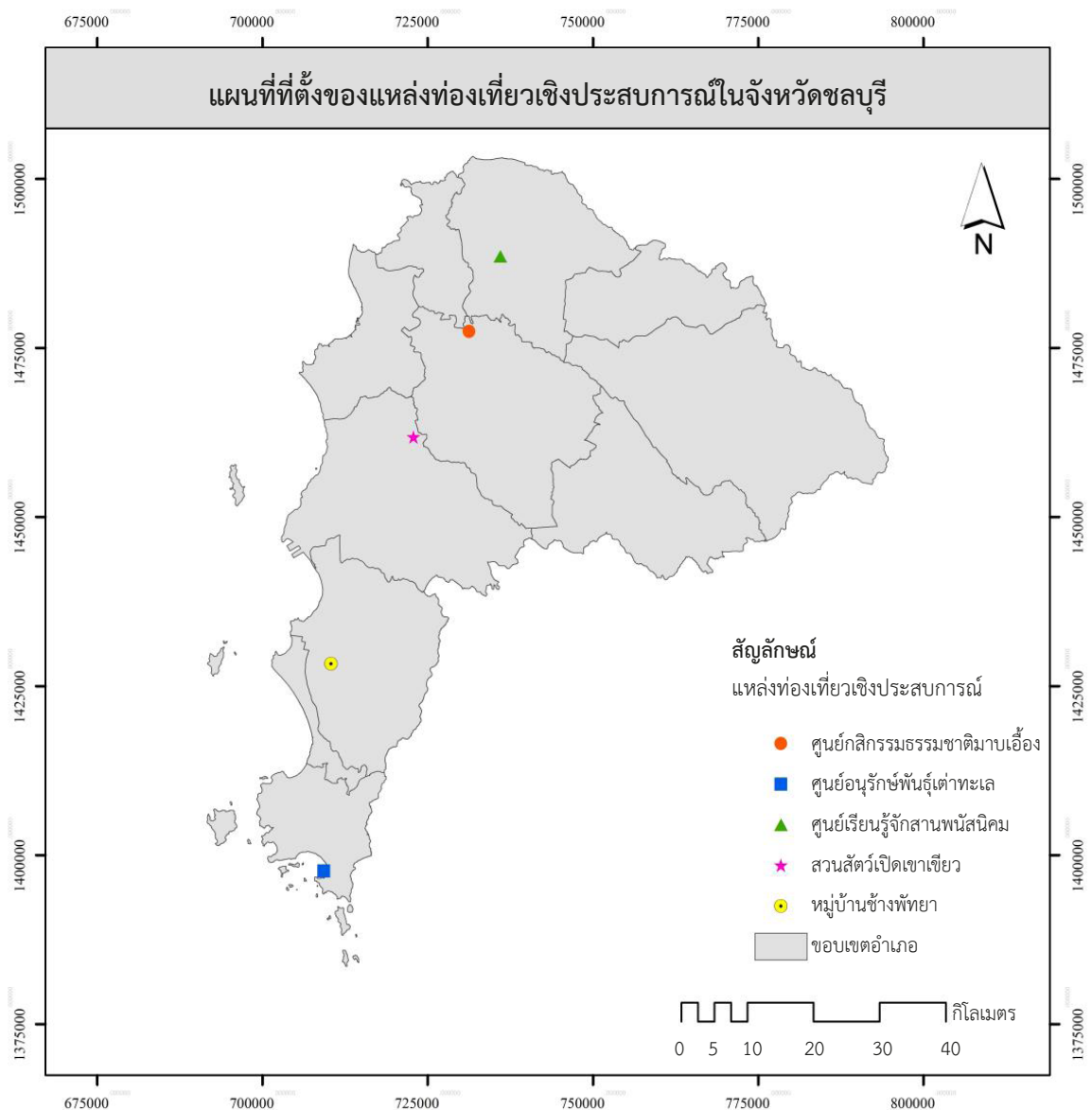
ผลการวิจัย

1. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

จากการสำรวจข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด พบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น 32 แห่ง ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี 5 แห่ง จังหวัดระยอง 9 แห่ง จังหวัดจันทบุรี 7 แห่ง และจังหวัดตราด 11 แห่ง โดยแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 จังหวัดชลบุรี

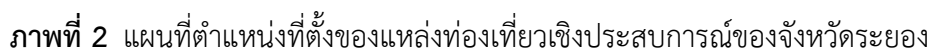
จังหวัดชลบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ 5 แห่ง ได้แก่ ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง (ตำบลหนองบอนแดง อำเภอบ้านบึง) ศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล (ตำบลแสนสาร อำเภอสัตหีบ) ศูนย์เรียนรู้จักสานพนัสนิคม (ตำบลพนัสนิคม อำเภอพุนนนิคม) สวนสัตว์เปิดเขาเขียว (ตำบลบางพระ อำเภอสัตหีบ) และหมู่บ้านช้างพัทยา (ตำบลหนองปรือ พัทยา) ดังภาพที่ 1

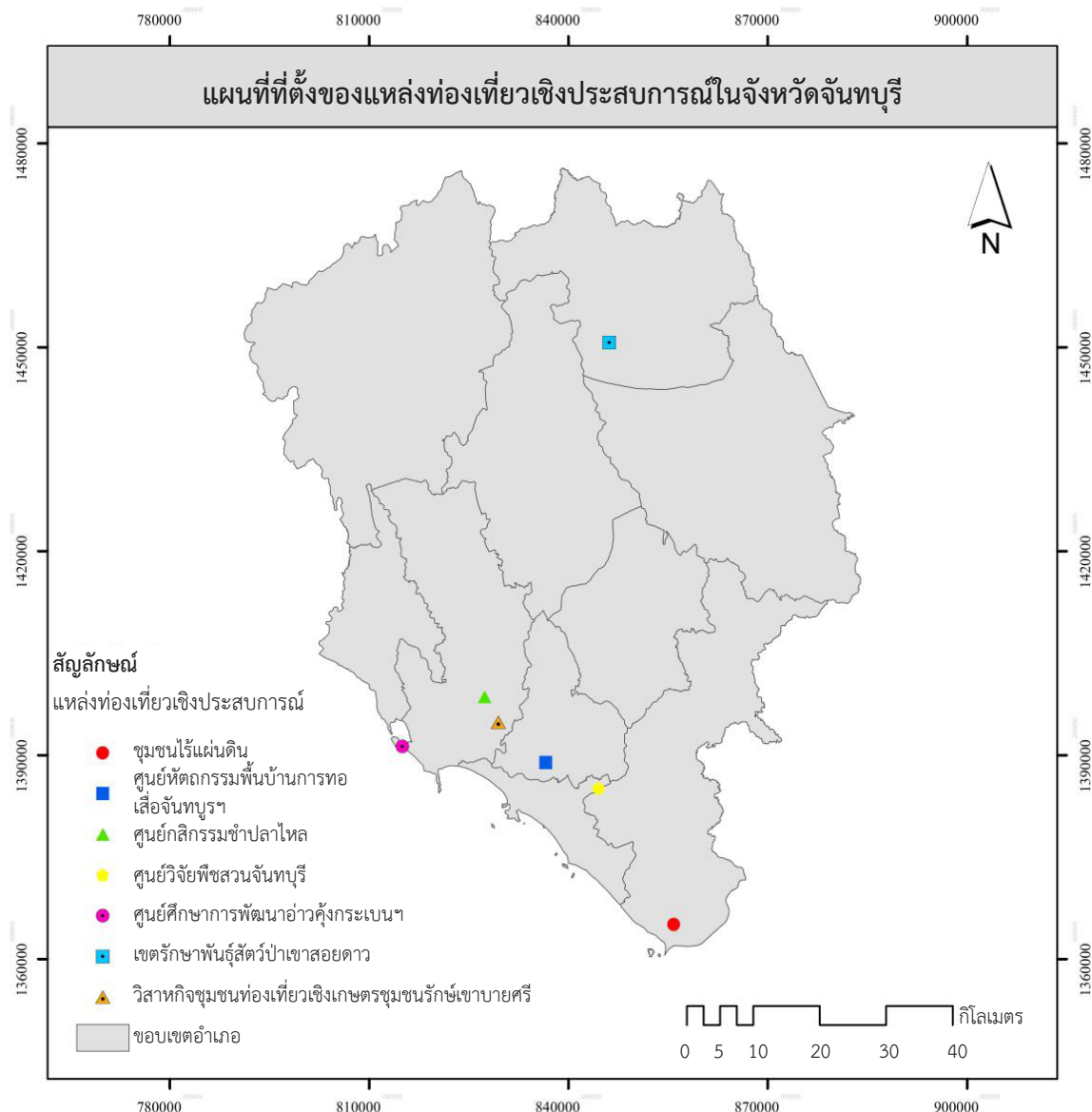
ภาพที่ 1 แผนที่ตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ของจังหวัดชลบุรี

1.2 จังหวัดระยอง

จังหวัดระยองมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ 9 แห่ง ได้แก่ สวนยายดา-ป่าบุญขึ้น (ตำบลตะพง อำเภอเมือง) สวนสมุนไพรสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (ตำบลมาบข่า อำเภอนิคมพัฒนา) ชมวิว ฮอร์สไรดิงคลับ (ตำบลมะขามคู่ อำเภอนิคมพัฒนา) บ้านมาบเขาชะโอน (ตำบลขากพง อำเภอแกลง) มหาวิทยาลัยบ้านนอก บ้านจำรุง (ตำบลเนินขี้ อำเภอกแกลง) ชุมชนปากน้ำประแสร์ (ตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง) ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง (ตำบลแม่น้ำคู้ อำเภอปลวกแดง) สวนสุภัทราแลนด์ (ตำบลหนองละลอก อำเภอบ้านค่าย) และศูนย์กิจกรรมสมุนไพรไท เขาขุนอินทร์ (ตำบลป่ายุบใน อำเภอวังจันทร์) ดังภาพที่ 2

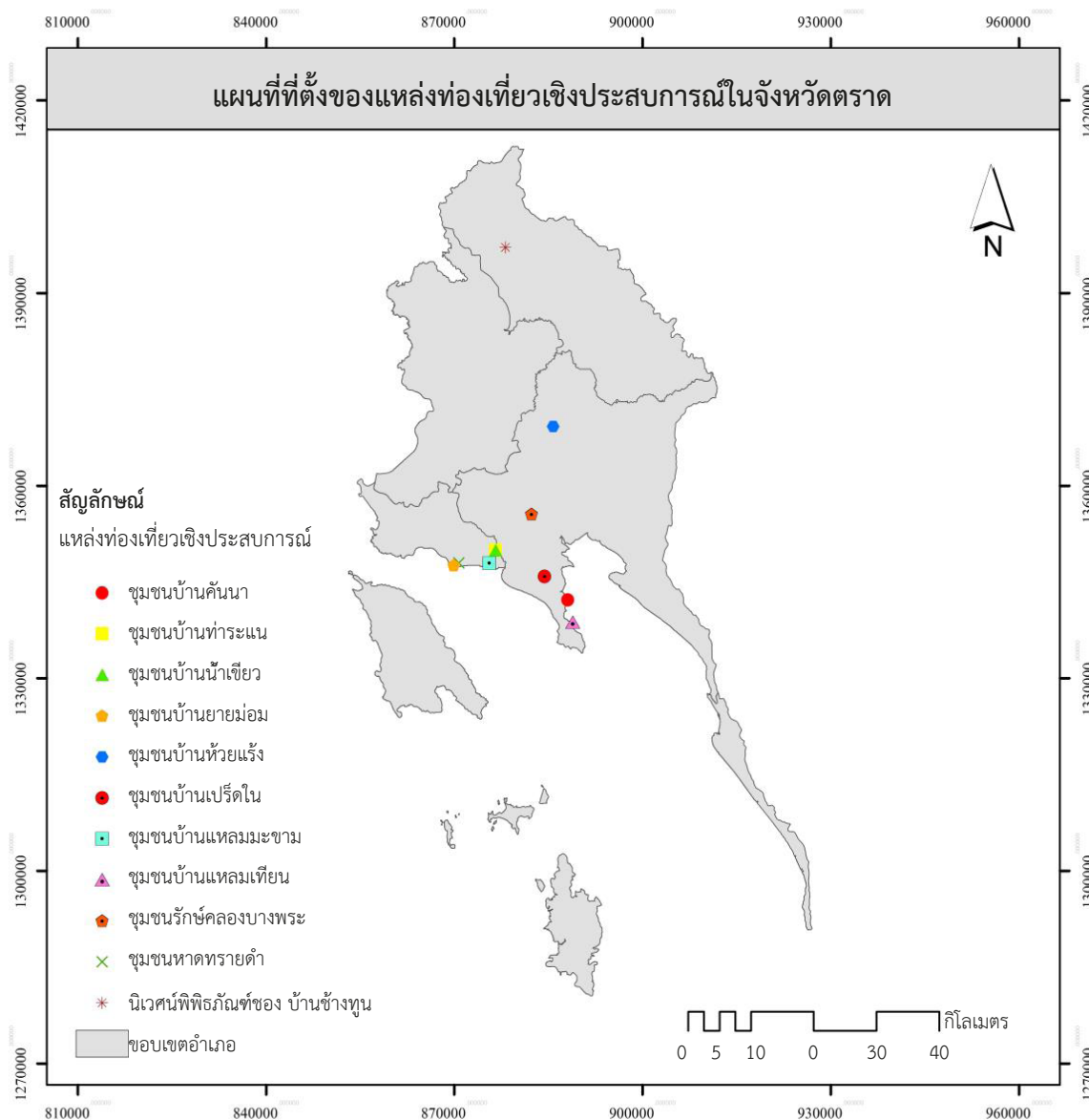
จังหวัดจันทบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ 7 แห่ง ได้แก่ ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื้อจันทบูร หมู่บ้านเสม็ดงาม (ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว (ตำบลทรายขาว อำเภอสอยดาว) ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี (ตำบลตะปอน อำเภอขลุง) ชุมชนไร่แผ่นดิน (ตำบลบางชัน อำเภอขลุง) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ตำบลคลองขุด อำเภอท่าใหม่) ศูนย์กสิกรรมชาปลาไหล (ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าใหม่) และวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนรักษ์เขาบายศรี (ตำบลเขาบายศรี อำเภอท่าใหม่) ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แผนที่ตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ของจังหวัดจันทบุรี

1.4 จังหวัดตราด

จังหวัดตราดมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์มากที่สุดเท่ากับ 11 แห่ง ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ ชุมชนหาดทรายดำ และชุมชนบ้านท่าระแนะ (ตำบลหนองคันทร่ง) ชุมชนบ้านเป็ดโคก และชุมชนบ้านคันทนา (ตำบลห้วยน้ำขาว) ชุมชนรักษ์คลองบางพระ (ตำบลคลองบางพระ) ท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลห้วยแร้ง (ตำบลห้วยแร้ง) ชุมชนบ้านแหลมเทียน (ตำบลอ่าวใหญ่) ตั้งอยู่ในอำเภอ บ่อไร่ 1 แห่ง ได้แก่ นิเวศพิพิธภัณฑสถาน บ้านช้างทุน (ตำบลบ้านช้างทุน) และพบอยู่ในอำเภอแหลมงอบ 3 แห่ง ได้แก่ ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว (ตำบลน้ำเชี่ยว) ชุมชนบ้านยายม่อม และชุมชนบ้านแหลมมะขาม (ตำบลแหลมงอบ) ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แผนที่ตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ของจังหวัดตราด

2. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

จากการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด พบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงมี 22 แห่ง รองลงมา คือ ศักยภาพปานกลาง 8 แห่ง และศักยภาพต่ำ 2 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มศักยภาพสูงพบมากที่สุดในจังหวัดตราด จำนวน 9 แห่ง และอยู่ในจังหวัดชลบุรี ระยอง และจันทบุรี จังหวัดละ 4 แห่ง โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนสูงที่สุด (54 คะแนน) ได้แก่ มหาวิทยาลัยบ้านนอก บ้านจ่ารุง และชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว รองลงมา (53 คะแนน) ได้แก่ ศูนย์กิจกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง และชุมชนบ้านยายม่อม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้ 51 คะแนน มี 3 แห่ง ได้แก่ ชุมชนรักษ์คลองบางพระ ชุมชนหาดทรายดำ และชุมชนบ้านแหลมมะขาม และแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงอีก 14 แห่ง มีคะแนนอยู่ระหว่าง 41–49 คะแนน ดังตารางที่ 1

แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มศักยภาพปานกลาง 8 แห่ง พบทั้ง 4 จังหวัด เช่น หมู่บ้านช้างพญา (40 คะแนน) ชุมชนบ้านแหลมเทียน (38 คะแนน) และศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อจันทบูร หมู่บ้านเสม็ดงาม (37 คะแนน) เป็นต้น ส่วนแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มศักยภาพต่ำพบเพียง 2 แห่ง ได้แก่ ศูนย์กสิกรรมสมุนไพรไทย เขาขุนอินทรี (23 คะแนน) และชมวิว ฮอร์สไรดิงคลับ (21 คะแนน) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนและระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

ลำดับที่	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	คะแนน				ระดับ ศักยภาพ
		ส่วนที่ 1 ¹	ส่วนที่ 2 ²	ส่วนที่ 3 ³	รวม	
จังหวัดชลบุรี						
1	ศูนย์กสิกรรมธรรมชาติมาบเอื้อง	26	20	7	53	สูง
2	ศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล	16	21	4	41	สูง
3	ศูนย์เรียนรู้จักสานพนัสนิคม	18	21	4	43	สูง
4	สวนสัตว์เปิดเขาเขียว	19	19	4	42	สูง
5	หมู่บ้านช้างพทยา	18	19	3	40	ปานกลาง
จังหวัดระยอง						
1	สวนยายดา-ป่าบุญขึ้น	25	19	5	49	สูง
2	สวนสมุนไพรสมเด็จพระเทพฯ	17	20	3	40	ปานกลาง
3	ชมวิว ฮอร์สไรดิงคลับ	9	11	1	21	ต่ำ
4	บ้านมาบเขาชะโอน	20	18	4	42	สูง
5	มหาวิทยาลัยบ้านนอก บ้านจำรุง	27	20	7	54	สูง
6	ชุมชนปากน้ำประแสร์	24	18	1	43	สูง
7	ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดง ตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง	16	14	4	34	ปานกลาง
8	สวนสุภัทราแลนด์	21	19	2	42	สูง
9	ศูนย์กสิกรรมสมุนไพรไทย เขาขุนอินทรี	11	11	1	23	ต่ำ
จังหวัดจันทบุรี						
1	ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านการทอเสื่อ จันทบูร หมู่บ้านเสม็ดงาม	19	17	1	37	ปานกลาง
2	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาว	12	17	3	32	ปานกลาง
3	ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี	20	22	6	48	สูง
4	ชุมชนไร่แผ่นดิน	17	10	0	27	ปานกลาง

ตารางที่ 1 ค่าคะแนนและระดับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	คะแนน				ระดับ ศักยภาพ
		ส่วนที่ 1 ¹	ส่วนที่ 2 ²	ส่วนที่ 3 ³	รวม	
จังหวัดจันทบุรี (ต่อ)						
5	ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	22	20	6	48	สูง
6	ศูนย์ถ้ำสิรินธรเขาปลาไหล	26	17	6	49	สูง
7	วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร ชุมชนรักษ์เขาบายศรี	24	17	4	45	สูง
จังหวัดตราด						
1	ชุมชนบ้านท่าระแน	21	11	4	36	ปานกลาง
2	ชุมชนบ้านเป็ดไฉน	23	14	7	44	สูง
3	ชุมชนรักษ์คลองบางพระ	24	20	7	51	สูง
4	ท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลห้วยแร้ง	26	15	7	48	สูง
5	ชุมชนบ้านคันทนา	22	14	6	42	สูง
6	ชุมชนบ้านแหลมเทียน	20	13	5	38	ปานกลาง
7	นิเวศพิพิธภัณฑสถานของ บ้านช้างทุน	27	15	7	49	สูง
8	ชุมชนบ้านน้ำเชี่ยว	27	20	7	54	สูง
9	ชุมชนหาดทรายดำ	26	18	7	51	สูง
10	ชุมชนบ้านยายม่อม	26	20	7	53	สูง
11	ชุมชนบ้านแหลมมะขาม	28	16	7	51	สูง

หมายเหตุ :

- ¹ คะแนนส่วนที่ 1 คือ ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ คะแนนเต็ม 30 คะแนน
- ² คะแนนส่วนที่ 2 คือ ศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ คะแนนเต็ม 24 คะแนน
- ³ คะแนนส่วนที่ 3 คือ ศักยภาพในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน คะแนนเต็ม 7 คะแนน

อภิปรายและสรุปผล

จากลักษณะสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ เช่น มีการนำเสนอวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น นักท่องเที่ยวต้องได้รับประสบการณ์เชิงบวกจากการเข้าร่วมกิจกรรมและเกิดเป็นความทรงจำที่ดี หรือนักท่องเที่ยวได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ การมองเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น การทดสอบรสชาติ และการสัมผัส จากการเข้าร่วมกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งลักษณะดังกล่าวถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเบื้องต้น ปรากฏว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเกณฑ์ของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ทั้งสิ้น 32 แห่ง กระจายอยู่ในจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด โดยหลักการ

สำคัญที่สุดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์คือ นักท่องเที่ยวจะต้องมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมที่แหล่งท่องเที่ยวหรือเจ้าของวัฒนธรรมจัดขึ้น เกิดเป็นประสบการณ์และความทรงจำที่ดี โดยแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 32 แห่งดังกล่าวมีการจัดกิจกรรมต่างๆ มากน้อยแตกต่างกันไป แต่อย่างไรก็ดีกิจกรรมที่จัดขึ้นล้วนแล้วแต่สอดคล้องกับฐานทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีอยู่ เช่น กิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนโบราณที่พบหลายแห่ง ได้แก่ ชุมชนบ้านน้ำเขียว ชุมชนบ้านยายม่อม ชุมชนรักษะคลองบางพระ และชุมชนบ้านแหลมมะขาม หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สวนสัตว์เปิดเขาเขียว และศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ส่วนกิจกรรมด้านการเกษตรและเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพบได้ที่สวนยายดา-ป่าบุญขึ้น ศูนย์สภามรดกชาติมาบเอื้อง ศูนย์สภามรดกชาติมาบไพล และวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรชุมชนรักษะเขาบายศรี ในขณะที่แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีกิจกรรมแบบผสมผสาน เช่น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีทั้งกิจกรรมเรียนรู้ด้านการเกษตร และกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนและชายฝั่งทะเล จะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่ศึกษามีความหลากหลายของกิจกรรม นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการท่องเที่ยวโดยเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและระยะเวลาที่มีอยู่ได้

ผลที่ได้จากการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่ 4 จังหวัด แสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีศักยภาพสูง โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีคะแนนรวมตั้งแต่ 50 คะแนนขึ้นไปทั้ง 7 แห่ง ได้แก่ ศูนย์สภามรดกชาติมาบเอื้อง มหาวิทยาลัยบ้านนอก บ้านจ่ารุง ชุมชนรักษะคลองบางพระ ชุมชนบ้านน้ำเขียว ชุมชนหาดทรายดำ ชุมชนบ้านยายม่อม และชุมชนบ้านแหลมมะขาม แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความพร้อมทั้งทางด้านรูปแบบกิจกรรม การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน และมีแนวทางในการบริหารจัดการที่ชัดเจน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ที่อยู่ในกลุ่มศักยภาพสูงจำนวน 15 แห่ง ซึ่งมีคะแนนอยู่ระหว่าง 41-49 คะแนน แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีคะแนนรวมในส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ค่อนข้างต่ำ เช่น ศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเล ศูนย์เรียนรู้จักสานพนัสนิคม และสวนสัตว์เปิดเขาเขียว มีคะแนนส่วนที่ 1 เท่ากับ 16 18 และ 19 คะแนน ตามลำดับ แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่งดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐบาล จึงขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการสร้างสรรค์กิจกรรม รวมถึงการใช้ประสาทสัมผัสอื่นนอกจากการมองเห็นและการได้ยิน ได้แก่ การดมกลิ่น การทดสอบรสชาติ และการสัมผัส ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่งนี้ควรปรับปรุงแบบกิจกรรมใหม่เพื่อแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และการจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการใช้ประสาทสัมผัสหลายด้านเพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าการเที่ยวชมเพียงอย่างเดียว ในขณะที่ชุมชนบ้านเป็ดในและชุมชนบ้านคันทนาซึ่งอยู่ในกลุ่มศักยภาพสูง และมีคะแนนส่วนที่ 2 ต่ำที่สุด คือ 14 คะแนน เนื่องจากขาดความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานและบริการอื่นๆ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ธนาคาร และตู้กดเงินสด (ATM)

แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลางทั้ง 8 แห่ง ส่วนใหญ่จะได้คะแนนส่วนที่ 1 และ 3 ต่ำ โดยเฉพาะในส่วนที่ 3 ที่แสดงถึงศักยภาพในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสอยดาวที่ได้คะแนนส่วนที่ 1 และ 3 เท่ากับ 12 และ 3 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวนี้ยังมีรูปแบบของกิจกรรมที่ยังไม่แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยว

กับผู้นำเที่ยวจนเกิดเป็นประสบการณ์ มีเพียงการเที่ยวชมเพียงอย่างเดียว รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวยังขาดรูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนทั้งปัจจุบันและอนาคต ส่วนชุมชนไร้แผ่นดินที่ได้คะแนนค่อนข้างต่ำทั้ง 3 ส่วน โดยเฉพาะในส่วนที่ 2 และ 3 เนื่องจากการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวมีเพียงทางเดียว คือทางเรือ ซึ่งส่งผลต่อความปลอดภัยในการเดินทาง และแหล่งท่องเที่ยวยังไม่มีรูปแบบและแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน จึงส่งผลให้ชุมชนไร้แผ่นดินมีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง

จากแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ทั้งหมด 32 แห่ง มีเพียง 2 แห่งที่มีศักยภาพต่ำได้แก่ ชมวิวฮอร์สไรดิงคลับ (21 คะแนน) และศูนย์กสิกรรมสมุนไพรไทย เขาขุนอินทรี (23 คะแนน) ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 2 แห่ง มีคะแนนในแต่ละส่วนใกล้เคียงกัน โดยชมวิว ฮอร์สไรดิงคลับ มีกิจกรรมหลัก คือ การสอนและจัดการแข่งขันขี่ม้า ส่งผลให้กลุ่มผู้ที่สนใจมีจำนวนค่อนข้างจำกัด อีกทั้งศักยภาพในการพัฒนาและแนวทางในการบริหารจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ยังมีน้อย เช่นเดียวกับศูนย์กสิกรรมสมุนไพรไทย เขาขุนอินทรี ที่ในปัจจุบันขาดการบำรุงดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกที่อยู่ภายในแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงขาดการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรมชัดเจน หากจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 2 แห่งนี้มีประเด็นที่ควรพิจารณาเป็นลำดับแรก ได้แก่ รูปแบบของกิจกรรมควรก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวและมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาและบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อมรับนักท่องเที่ยว และการบริหารจัดการต้องมีแนวทางที่ชัดเจนทั้งปัจจุบันและอนาคต

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ส่วนใหญ่มีศักยภาพสูง มีความพร้อมทั้งทางด้านกิจกรรม สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานและการบริการอื่นๆ และมีแนวทางในการจัดการที่ดี ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดได้เปิดให้บริการและรองรับนักท่องเที่ยวแล้ว สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลางและต่ำนั้น ยังสามารถจัดการและพัฒนาในส่วนต่างๆ ได้ นั่นคือการจัดการกิจกรรมเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าร่วมและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้นจนเกิดเป็นประสบการณ์ ความประทับใจ และความทรงจำที่ดี การเตรียมความพร้อมและจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน และมีแนวทางในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ที่มีศักยภาพสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้จากเงินอุดหนุนรัฐบาล (งบประมาณแผ่นดิน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยบูรพา ผ่านสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

References

- Davar, C. (2010). **Experiential Tourism and the Cyprus Hotel Experience: A Canadian Perspective, with Suggestions, Ideas, and Opportunities**. Retrieved August 10, 2016, from <http://cyhma.com/images/userfiles/file/pasydixe.pdf>
- Karwacki, J. (2011). **Haven't Been There, Done That: How Experiential Tourism is Transforming the Travel Experience**. Retrieved August 10, 2016, from <http://www.onecaribbean.org/>
- Ministry of Tourism and Sports. (2017). **Tourism Statistic 2016**. Retrieved December 28, 2017, from http://www.mots.go.th/more_news.php?cid=435&filename=index
- Narong Pleerux, Phannipha Anuraksakornkul & Thanaphum Pongsa-ngiam. (2016). **Creative Tourism in the Eastern Areas**. Burapha University.
- Narong Pleerux. (2014). **Management of Community Based Tourism in the East Coastal Areas: Chon Buri, Rayong, Chanthabuti and Trat**. Burapha University.
- Office of the National Economic and Social Development Board. (2011). **The Eleventh National Economic and Social Development Plan (2012 – 2016)**. Retrieved June 27, 2016, from http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112431.pdf
- Samart Mangsang. (2014). **Low Quality Tourism: Causing Social Problems**. Retrieved July 13, 2017, from <http://www.manager.co.th/daily/viewnews.aspx?newsid=9570000117773>
- Sinth Sarobol. (2013). Challenging of Community Tourism Research Trends in Area Based Collaborative Research for Development in the Next Decade. *Area Based Development Research Journal*, 5(6), 109–117.
- Therdchai Choibamroong. (2014). Reform of Thai Tourism. *TAT Tourism Journal*, 4, 54–59.
- Tourism Authority of Thailand. (2013). Study of Situation and Opportunity for Promoting Eco & Adventure Tourism. *TAT Tourism Journal*, 3, 12–19.
- UNCTAD. (2008). **Creative Economy Report 2008**. Retrieved June 27, 2016, from http://unctad.org/en/docs/ditc20082cer_en.pdf
- Yuwadee Nirattrakul. (2011). **Creative Tourism: Building Up, Value Added & Differentiation**. Retrieved July 1, 2017, from http://www.etatjournal.com/upload/245/9_creative_tourism.pdf